

Рівненський державний

гуманітарний університет

Студентський дайджест

Збірник наукових матеріалів здобувачів
вищої освіти

№ 4
2021

Рівненський державний гуманітарний університет
Психолого-природничий факультет

Студентський дайджест

збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти

Випуск 4

Рівне, 2021

УДК 159.9+316.6

Студентський дайджест. Збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти – Випуск 4. – Рівне: РДГУ, 2021. – 145 с.

Головний редактор:

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор, перший проректор, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету

Виконавчі редактори:

Безлюдна Валентина Іванівна – кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Корчакова Наталія Вікторівна – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Павелків Віталій Романович – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету Рівненського державного гуманітарного університету.

Друкується за рішенням Вченої Ради РДГУ (протокол № 12 від
29 грудня 2021 р.)

За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

УДК 59.922.7:316.614.5-055.52

ВПЛИВ ВЗАЄМОСТОСУНКІВ ІЗ БАТЬКОМ НА ОСОБИСТІСНИЙ РОЗВИТОК ДИТИНИ

Чичук Юлія, здобувач ОС «бакалавр»
спеціальності 053 «Психологія», 4 курс, РДГУ
Керівник: Кулакова Л. М., канд. психол. наук, доцент

Батько – це дуже важлива людина у житті дитини. Він має дуже великий вплив на формування психіки та розвиток дитини. Батько суттєво впливає на соціальний та емоційний розвиток дитини. Як відомо, діти які мали хороші стосунки зі своїм батьком, в майбутньому проявляють позитивну соціальну поведінку в суспільстві та менше схильні до депресії. Хлопчики, у яких були доброзичливі стосунки з батьком пізніше мали менше проблем з поведінкою, а дівчата мали більш високу самооцінку. Слід зауважити, що дуже важливо проводити час з дитиною і приділяти їй достатню кількість уваги. Якщо батько постійно буде відштовхувати дитину, то у неї можуть виникнути психологічні проблеми. Як відомо, неприйняття дитини з боку батьків сприяє виникненню неврозів.

Мета дослідження – проаналізувати вплив взаємостосунків із батьком на особистісний розвиток дитини на основі вивчення психологічної літератури.

Виклад основного матеріалу дослідження. Батько є моделлю рольової поведінки для своїх дітей незалежно від того, розуміють вони це чи ні. Дівчинка, яка проводить час з татом, який її любить, коли дорослішає знає, що заслуговує щоб її поважав майбутній партнер, і знає, які якості необхідно шукати в майбутньому чоловікові. Батько вчить сина своїм ставленням і поведінкою чесності, терплячості і відповідальності.

Більшість вчених, які досліджують проблеми виховання дітей у сім'ї, приділяють найбільше уваги саме відносинам дитини і матері, забуваючи про існування батька. Навіть виходять книги про сімейне виховання, в яких батько взагалі не згадується. Це відбувається через те, що у нашому суспільстві є установка: чоловік не призначений та не пристосований для виховання дитини.

Дуже важливо приділяти увагу взаємостосункам батька з дитиною. Як відомо, до чоловіка не відразу приходить відчуття батьківства після народження дитини. Він починає відчувати його пізніше, коли дитина дорослішає. А доки батьківські почуття ще до кінця не розкрилися і чоловік не розуміє, як себе потрібно поводити, у вихованні дитини важливо, щоб чоловік показував і проявляв свою любов до матері дитини. Потрібно, щоб батько власним прикладом показував, як потрібно проявляти любов і ділитися нею, щоб дитина бачила здорові стосунки між своїми батьками і в майбутньому змогла теж побудувати такі ж.

Якщо батько зовсім не виховує дитину тому, що вважає що це жіноча робота, або батьки розлучені і дитина спілкується тільки з мамою, то це може викликати великі проблеми. Діти, що виховуються в сім'ях з одним із батьків, позбавлені прикладу взаємин чоловіка й жінки в родині, що негативно впливає на їхню соціалізацію в цілому й на підготовленість до майбутнього сімейного життя зокрема [6, с. 119]. Дуже важливо, щоб у вихованні дитини брали участь двоє батьків. Також варто звернути увагу, що батько – це один з перших об'єктів, який грає роль в ранній ідентифікації дитини. Саме батько допомагає усвідомити дитині її стать. Найбільше батько впливає на розвиток таких якостей дитини: стриманість; неквапливість; врівноваженість; безтурботність; спокій; оптимізм; старанність; відповідальність. Дуже часто чоловік хоче, щоб його син був схожий на нього. Наприклад, якщо батько спортсмен, то він хоче, щоб і син займався спортом, а у дитини це може дуже погано виходити. А батько замість того, щоб підтримати дитину і прийняти такою, як є намагається її зробити такою, як хоче він [4, с. 45]. Важливо чути те, що дитина хоче і давати можливість їй займатися тим видом діяльності, який їй подобається. Діти майже завжди переймають стиль поведінки свого батька, хочуть бути схожими. Виходячи з цього у дітей з'являються певні моделі поведінки, на які вплинуло саме виховання зі сторони батька.

Наприклад, психолог Д. Баумрінд виявила три моделі поведінки дітей залежно від особливостей поведінки батьків:

- модель I – діти з високим рівнем незалежності, зрілості, упевненості в собі, активності, стриманості, допитливості, доброзичливості, які вміють розбиратися в оточенні;
- модель II – діти, недостатньо впевнені в собі, замкнені й недовірливі;
- модель III – діти, не впевнені в собі, не виявляють допитливості і не вміють стримуватись [2, с. 2].

Тому якщо батько прагне до того, щоб дитина була особистістю з високим рівнем розвитку, достойною поведінкою, психологічно здоровою, то потрібно не тільки виховувати дитину на словах, а й показувати гідний приклад. Часто батько може демонструвати асоціальні приклади поведінки. Наприклад, може нецензурно висловлюватись, вживати спиртні напої, або палити. Деякі батьки це роблять на очах у дитини, а вона тим часом засвоює таку поведінку для наслідування і хоче бути такою, як тато. Інколи буває так, що дитина дуже капризує, намагаючись отримати любов і увагу від свого батька. Частіше за все, коли в дитина капризує, батько може просто не звертати на це увагу, наприклад, говорити, що дитина просто маніпулює. В деяких випадках дійсно може бути так, що дитина за допомогою сліз та власних істерик домагається того, що хоче. Але найчастіше у випадку істерик чи маніпуляцій варто звернути увагу на те, як батько реагує на таку поведінку. Інколи вона є свідченням того, що дитині не вистачає батьківської участі у її житті.

Ряд дослідників наголошують, що прояви неадекватного батьківського ставлення, недостатня увага, гіперопіка нерідко викликають у дітей сенсорний голод, недорозвиненість вищих почуттів, інфантильність особистості. М. Буянов, спостерігаючи за дітьми, які виховані за типом гіпоопіки, відзначає, що їм властиві надмірна рухливість, метушливість, роздратовування. В той же час протилежний вказаному тип батьківського ставлення – гіперопіка, сильні обмеження з боку батьків – призводять до невротичного та пригніченого стану, підозрілості, невпевненості та тривожності, психічної незрілості труднощів у спілкуванні з іншими дітьми [5, с. 320].

Завжди, коли дитина починає капризувати неочікувано чи «на рівному місці», варто уважно слідкувати за станом здоров'я дитини [3, с. 10]. Якщо дитина завжди була в стресі через те, що їй не вистачає батьківської любові та уваги, чи, можливо, батько навіть агресивно себе поводить, то це може викликати ряд захворювань, що можуть вплинути на фізичний і психологічний стан дитини. Тому не варто думати, що все мине, адже це може негативно вплинути на дитину і її особистісний розвиток. Важливо завжди спілкуватися з дитиною, намагатися зрозуміти її, і пояснити всі незрозумілі моменти.

Дуже часто батько себе рахує авторитетом і вважає, що у всіх питаннях дитина має слухати тільки його, виконувати те, що він скаже, навіть якщо сама цього не хоче. Дуже важливо давати дитині право вибору, право висловити власну думку, щоб дитина не боялася бути собою і мати власну позицію. Бо якщо вимагати від дитини бути слухняною вдома, то можна сподіватись, що покірна дитина почне дослухатися до когось іншого поза родиною [2, с. 44]. Дитина просто буде робити те, що їй казатимуть інші, і не зможе навіть відстояти свої права. Дитина, якій не дозволяли висловлювати свою думку, і нехтували її бажаннями, може дуже легко потрапити до поганої компанії, яка згубно впливатиме на неї і керуватиме її вчинками.

Висновок. Отже, батько – це людина яка впливає на загальний розвиток дитини. Його любов та повага до дитини допомагає дитині сформуватися здоровою особистістю. Батько впливає на всі сфери життя дитини. Якщо дитині не буде вистачати батьківського виховання вона себе почуватиме неповноцінною.

Дуже часто хлопці, яким не вистачає батька не можуть реалізувати себе професійно, не можуть нести за себе відповідальність, завжди потребують допомоги мами, не можуть самостійно приймати рішення. У дівчат, яким не вистачає батька виникають труднощі у самореалізації, стосунках з чоловіками та з самооцінкою. Тому батьку надзвичайно важливо брати відповідальність за виховання своїх дітей і розуміти, що від цього залежить майбутнє дитини. Позитивне спілкування та ставлення батька до дітей формує позитивне ставлення

дитини до світу, до інших людей та до самого себе, відсутність депресій у дорослому житті та високу самооцінку. Роль батька у житті дитини є надзвичайно цінною. Його позитивна участь у житті дитини є запорукою її щасливого та успішного майбутнього. Варто завжди пам'ятати, що поведінка, ставлення, слова, дії, емоції, жести – усе це неминуче впливає на формування особистості кожної дитини.

Перше і важливе завдання батька – це бути поруч у житті своєї дитини з перших днів життя, ставати кращим та своїм прикладом закладати цеглини особистості. Адже кожній дитині потрібний батько, який зможе допомогти, який завжди підтримає, який дасть гідний приклад, який буде опорою і силою, який навчить поважати інших і любить себе, який надасть впевненості і сміливості рухатися тільки вперед, який навчить завжди відстоювати свої права.

Список використаних джерел

1. Бондарчук О. І. Психологія сім'ї – курс лекцій – 2001 – Режим доступу: <https://subject.com.ua>.
2. Кон Альфі. Любов без умов. Від нагород і покарань до турботи й порозуміння / Альфі Кон – К. : Віват, 2021. – 320 с.
3. Мурашова Е. Ваш непонятний ребенок / Е. Мурашова. – М. : Самокат, 2011. – 256 с.
4. Райшер Е. Супербатьки. 75 успішних стратегій виховання / Еріка Райшер. – К. : КМ-БУКС, 2018. – 208 с.
5. Шнейдер Л. Б. Психология семейных отношений. Курс лекцій / Л. Б. Шнайдер. – М. : Апрель-Пресс, Изд-во ЭКСМО-Пресс, 2000. – 512 с.
6. Юрченко І. В., Психологічна характеристика неповної сім'ї / І. В. Юрченко // Альманах Студентського наукового товариства «Актуальні питання психологічної науки». – Рівне : РДГУ, 2008. – Вип. 1. – С. 119-124.

УДК: 159.952.13:159.953

ПСИХОЛОГІЧНІ УМОВИ ВПЛИВУ НА ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ ШКОЛЯРІВ

**Чорноус Я.М., здобувач ОС «бакалавр»,
спеціальності 053 «Практична психологія», 3 курс, РДГУ
Назарець Л.М, канд. психол. наук, доцент**

В наш час у системі педагогічної освіти найважливішим постає питання пошуку можливостей удосконалення підготовки освіченої, активної в соціальному та пізнавальному плані, інтелектуально розвиненої особистості. Активність, як цілеспрямована, самостійна діяльність розглядається психологами та педагогами як головна, пріоритетна передумова повноцінного навчання. Важливо вміти орієнтуватися в потоці інформації, вдосконалюватися, прагнути до навчання та виявляти творчий підхід до розв'язання навчально-пізнавальних завдань. Пізнавальний інтерес є тим потужним стимулом, який спонукає учня до активного пошуку шляхів вирішення завдань, що постають перед ним. Тому школа повинна відповідально підходити до питань розвитку пізнавального інтересу в учнів, починаючи з молодших класів.

Мета дослідження – охарактеризувати психологічні умови, що впливають на формування пізнавального інтересу в школярів.

Виклад основного матеріалу. Вивченням проблеми формування пізнавального інтересу займалися багато дослідників, серед яких: Г.С. Костюк, С.Д. Максименко, А.К. Маркова, Т.Н. Морозова, Г.І. Щукіна та ін. Зокрема, на думку Г.І. Щукіної, інтерес виступає як “могутній спонукач активності особистості, під впливом якого усі психічні процеси відбуваються особливо інтенсивно і напружено, а діяльність стає захоплюючою і

Випуск 4, 2021. Збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти

ЗМІСТ

БЕЛІЧЕНКО У. Арт-терапія як засіб корекції тривожності молодших школярів	3
БЕЛІЧЕНКО У. Арт-терапія як засіб корекції тривожності молодших школярів.....	7
БЫЛИНСКАЯ Е. Проявление синдрома эмоционального выгорания у медицинских работников	10
БОРТНИК М. Психологічні особливості проявів інфантилізму в підлітковому віці.....	14
ВЛАСНОВА А. Психологічні особливості подружніх стосунків із різним типом прихильності у різні вікові періоди	17
ВОЙТОВИЧ К. Психологічний аналіз розвитку креативності в молодшому шкільному віці.....	20
ВОЛОЩУК В. Особливості організації театральної діяльності у психолого-педагогічному просторі	22
ГАВРИЛЮК О., НАЗРЕЦЬ Л. Вплив вікових особливостей на мотивацію навчальної діяльності школярів	25
ГНІВОШЕВСЬКА А., КУЛАКОВ Р. Психологічні особливості комп'ютерної залежності у підлітковому віці	28
ГРИЦЮК К. Причини булінгу у підлітковому віці	32
ГУРАНЕЦЬ А. Особливості взаємозв'язку психологічного благополуччя та адаптації студентів-першокурсників до навчання у ЗВО.....	34
ДАВИДЮК В., ХОМИЧ І. Роль спілкування у формуванні особистості	37
ДВОРАК Д., КУЛАКОВА Л. Психологічна профілактика боулінгу серед молодших школярів.....	39
ДЕМ'ЯНЮК В., КУЛАКОВА Л. Сепарація як феномен міжособистісних стосунків.....	43
ДЗЬОБА Ю. Теоретичний аналіз понять «одnodітні» та «багатодітна» родини	46
ДОЛЯ Т. Психологічні особливості проявів прокрастинації у дорослому віці	50
КЛИМЧУК І., КУЛАКОВА Л. Психологічний стрес сучасної молоді: чинники та особистісні детермінанти	53
ЛЕВЧЕНЯ В., НАЗРЕЦЬ Л. Пізнавальний інтерес як мотив навчально-пізнавальної діяльності школярів	56
МАРКОВА І. Емпіричне дослідження ціннісних орієнтацій у підлітковому віці.....	59
МИСАН Я. Основні підходи до розвитку творчої діяльності у сучасній педагогічній і психологічній науці	62
МИХАЙЛОВА Т. Емпіричне дослідження особливостей поведінки підлітків у конфліктних ситуаціях	65
МИХАЛЮК Ю. Референтна група однолітків як фактор прояву конфліктності в юнацькому віці	69
НОВОСАД Т. Проблема комунікативної компетентності майбутніх фахівців.....	72
ОЛЕКСІЙЧУК Д. Особливості ціннісної сфери підлітків	75
ОСТАПУК О. Вплив емоцій на успішність студентів	78

ПАВЛОВА Р., КУЛАКОВА Л. Вплив соціальних мереж на зміст ціннісних орієнтацій у підлітковому віці	81
ПАВЛЮК І., БЕРЕЗЮК Т. Психологічна допомога особистості методами арт-терапії	84
ПАЗДНІКОВА С. Психологічні чинники дезадаптації дітей молодшого шкільного віку.....	89
ПИЛИПЧУК І. Основні підходи до розуміння соціально-психологічної адаптації у сучасній психологічній науці	90
ПОЛЮХОВИЧ Т., БЕРЕЗЮК Т. Емоційний інтелект як складова професійної успішності майбутніх фахівців	93
ПОЛЯК К. Інноваційні підходи до управління сучасним загальноосвітнім навчально-виховним закладом	96
САВА О., КОРЧАКОВА Н. Пути формирования национального самосознания (Зарубежный опыт).....	97
САВЧУК В. Особливості самопрезентації студентів.....	99
САКОВСЬКА О. Особливості психологічного дослідження тривожності підлітків ...	102
САМЧУК І. Особливості корекції тривожності у ранньому юнацькому віці	104
СВИСТУН В. Особливості психологічної корекції шкільної тривожності молодших школярів	108
СЕМЕНЧЕНКО Р., КОРЧАКОВА Н. Емоційна направленість як чинник мізогінії	110
СОСОНЮК О., СОЗОНЮК О. Індивідуальні особливості регуляції і саморегуляції поведінки підлітка	112
ТАРАРОВА А. Сучасні підходи до організації навчально-виховного процесу в інклюзивному класі	115
ТИШИНСЬКА Я., ЮРЧУК О. Особливості використання спортивного танцю в процесі розвитку рухової активності дітей старшого дошкільного віку	117
ТРАЧИК М. Теоретичне та експериментальне вивчення експериментальне вивчення особливостей ігрової діяльності дітей на етапі вікових криз	119
ХОМА О., БЕРЕЗЮК Т. Психологічні підходи до вивчення феномену академічної прокрастинації у студентському віці.....	122
ЧИЧУК Ю. Вплив взаємостосунків із батьками на особистісний розвиток дитини ...	125
ЧОРНОУС Я., НАЗАРЕЦЬ Л.М. Психологічні умови впливу на формування пізнавального інтересу школярів.....	127
ШЕВЧУК О. Особливості психологічного дослідження самоствавлення підлітків ...	130
ШПРАХА Л., КУЛАКОВА Л. Психологічні умови впливу на формування пізнавального інтересу школярів	132
ЮЩУК А. Особливості міжособистісних стосунків у юнацькому віці	135
ЯКИМЕЦЬ М., КУЛАКОВА Л. Чинники психологічного благополуччя особистості.	137
ЛОНГІНОВА О., КОРЧАКОВА Н. Феномен співзалежності в аб'юзивних стосунках	141